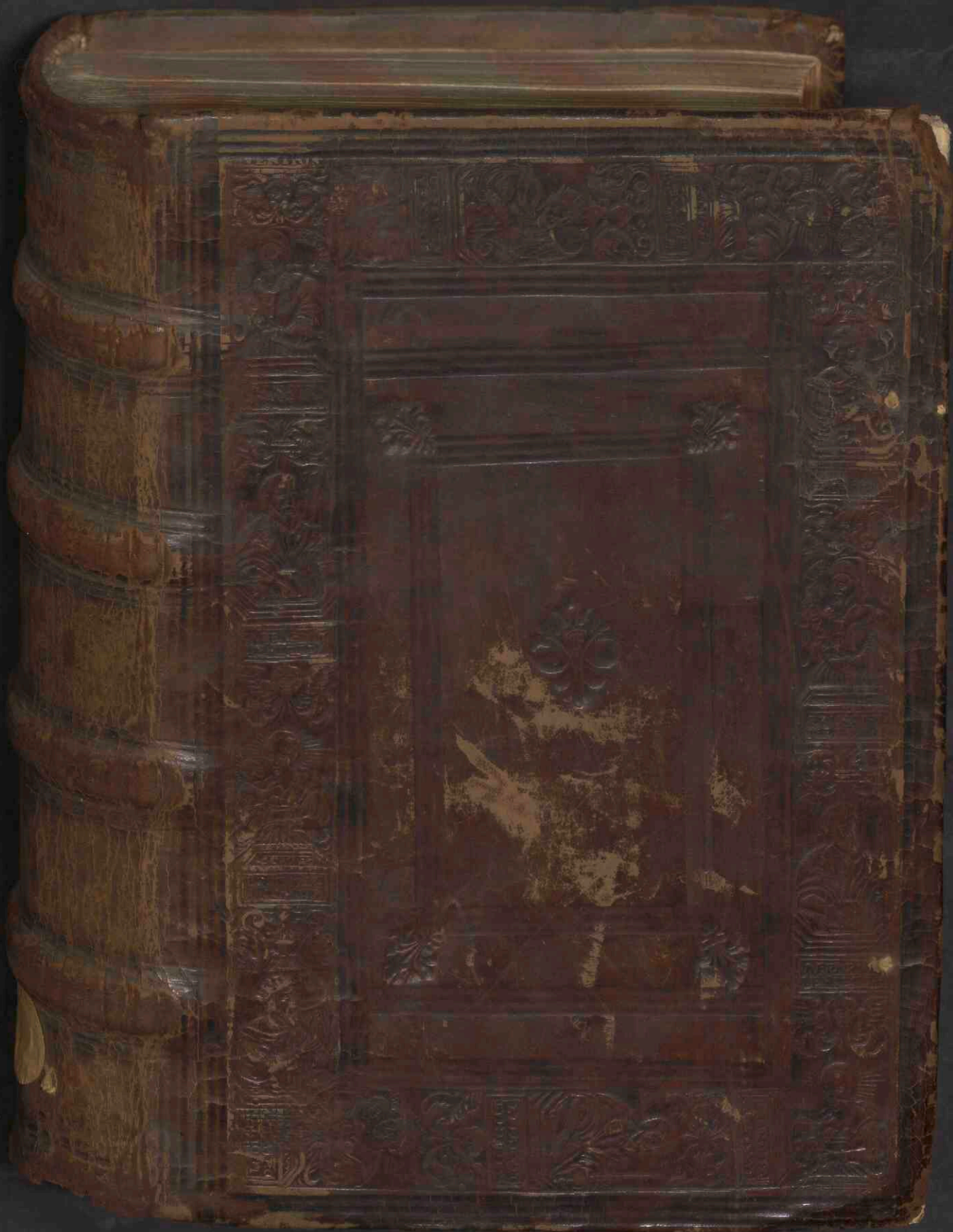

Responsio Petri VVarenborg ab Altenkirchen, ad novum scriptum H. Hamelmanni licentiatii theologiae & superattendentis Oldenburgici, quo conatur probare, cum iis, quos ipsi placet Caluinistas & Sacramentarios appellare, non esse posthac publico colloquio agendum.

<https://hdl.handle.net/1874/427715>

**Dit boek hoort bij de Collectie Van Buchell
Huybert van Buchell (1513-1599)**

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Wegens onderzoek aan deze collectie is bij deze boeken ook de volledige buitenkant gescand. De hierna volgende scans zijn in volgorde waarop ze getoond worden:

- de rug van het boek
 - de kopsnede
 - de frontsnede
 - de staartsnede
 - het achterplat

**This book is part of the Van Buchell Collection
Huybert van Buchell (1513-1599)**

More information on this collection is available at:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Due to research concerning this collection the outside of these books has been scanned in full. The following scans are, in order of appearance:

- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

E. qu.

133

Handwritten text, possibly a title or reference, including the word "ONCE" and some illegible characters.

23

b

PL. III.

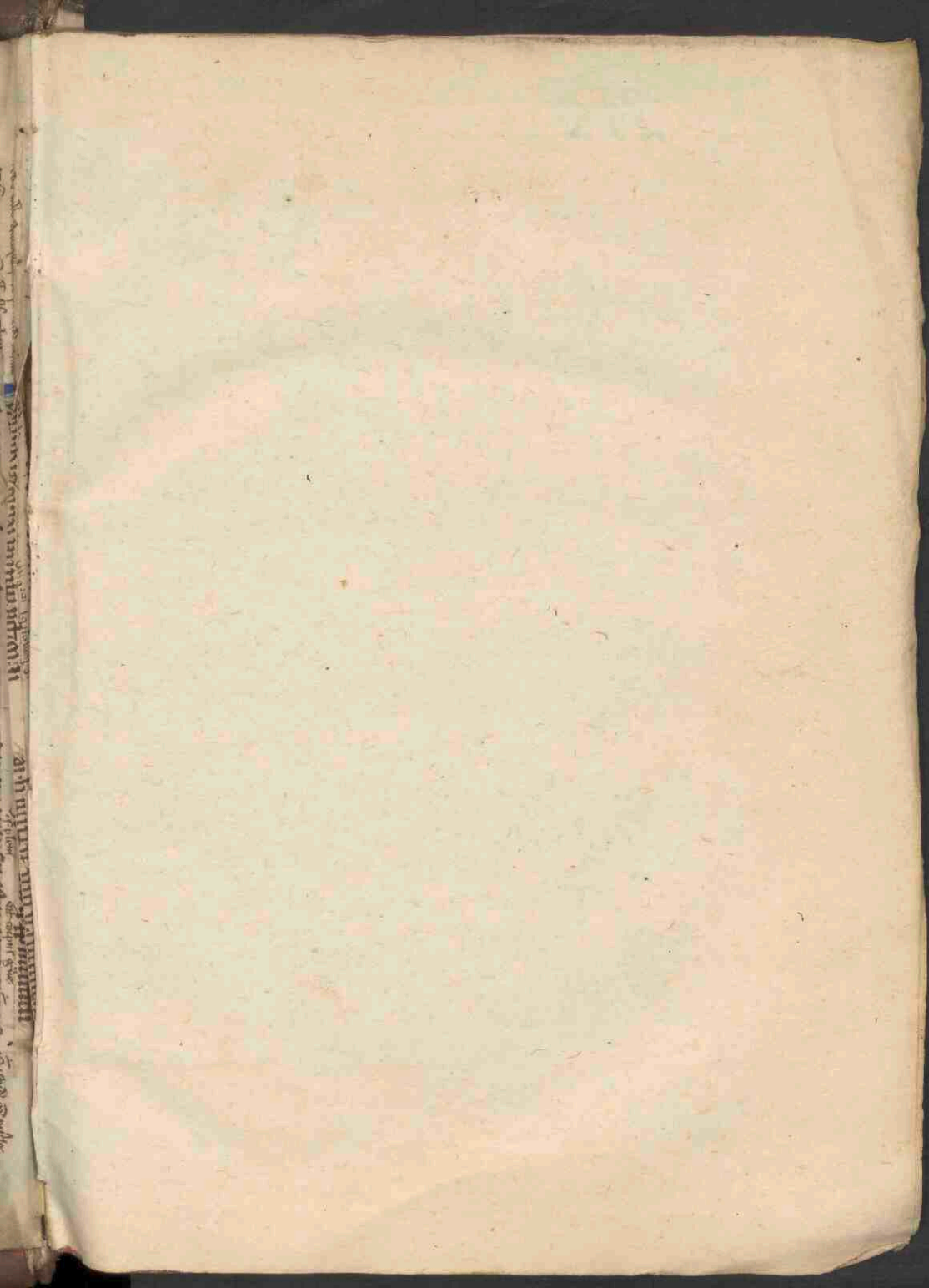

141

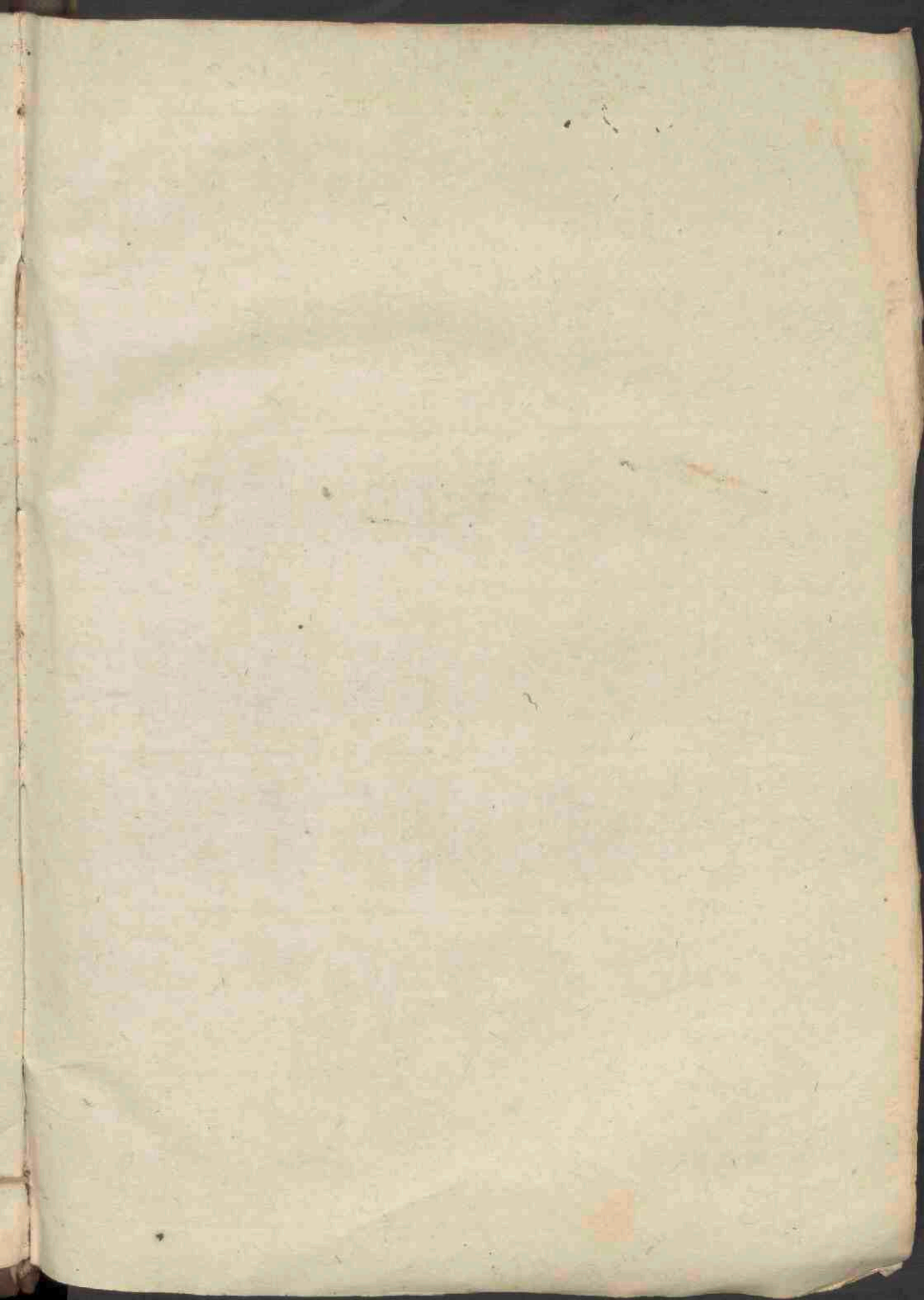
Theologia
Quarto n°. 283.

[Faint, mostly illegible handwritten text in a Gothic script, likely a manuscript or lecture notes.]

[Marginal notes in Gothic script, including references to 'Theologia', 'Quarto', and other theological terms.]

232

N. 23. B.

n.º 23. b.

9

RESPONSIO
PETRI VVAREN-
BORG AB ALTENKIRCHEN,
AD NOVVM SCRIPTVM H. HAMEL-
manni Licentiatii Theologiæ & Superat-
tendentis Oldenburgici, quo conatur pro-
bare, cum iis, quos ipsi placet Calvinistas &
Sacramentarios appellare, non esse
posthac publico colloquio
agendum.

PROVERB. CAP. 6.

*Vir improbus & nequam graditur ore puer-
so, annuit oculis, terit pede, digito loqui-
tur, perversitate mentis machinatur ma-
lum, atque omni tempore dissidia serit &c.*

Domini n. Burcholii

NEVSTADII IN PALATINATV
In Officina Matthæi Harnisch.
clō. 13. LxxxI,

RESPONSIUM

PETRI VVARINI

BOGO AB ALTIENICEM

AD NOVVM GERTIVM H. HALLI-

ANUM LICENTIUM THEOLOGICVM & SACRAM-

ENTVM SACRAMENTVM QVOD CONSTAT

IN QVODDAM QVODDAM QVODDAM

QVODDAM QVODDAM QVODDAM

QVODDAM QVODDAM QVODDAM

QVODDAM QVODDAM QVODDAM

QVODDAM QVODDAM QVODDAM

QVODDAM QVODDAM QVODDAM

QVODDAM QVODDAM QVODDAM

QVODDAM QVODDAM QVODDAM

QVODDAM QVODDAM QVODDAM

QVODDAM QVODDAM QVODDAM

QVODDAM QVODDAM QVODDAM

QVODDAM QVODDAM QVODDAM

QVODDAM QVODDAM QVODDAM

QVODDAM QVODDAM QVODDAM

QVODDAM QVODDAM QVODDAM

QVODDAM QVODDAM QVODDAM

QVODDAM QVODDAM QVODDAM

QVODDAM QVODDAM QVODDAM

QVODDAM QVODDAM QVODDAM

QVODDAM QVODDAM QVODDAM

QVODDAM QVODDAM QVODDAM

QVODDAM QVODDAM QVODDAM

QVODDAM QVODDAM QVODDAM

QVODDAM QVODDAM QVODDAM

QVODDAM QVODDAM QVODDAM

QVODDAM QVODDAM QVODDAM

QVODDAM QVODDAM QVODDAM

3.

PRAEFATIO AD NICOLAVM
Schonhouium, virum integerrimum.

*Q*UOD ad me misisti scriptum H. Hamelmãni, suauissime Nicolãe, et si lectione dignum non iudicaui: tamen tuo postulatu non potui facere, quin obiter percurrerẽ, & quaedam saltem quasi asterisco notare, quæ ingenium hominis non tantum insigniter confidens & maledicum esse ostendunt, sed æquè etiam ignarum & stolidum. Ut non dubitem compotandi artem ei notio- rem esse (poculis enim admodum addictũ esse aiunt) quàm scribendi. Quòd sit autem homo prorsus perfrictæ frontis α. μ. ω. β. η. α. λ. ο. Sycophãta, assentator, qui se quotidie in quorumuis etiam peregrinorum & ignotorum familiaritatem ac conuiuia insinuet & ultrò ingerat, ut cum illis potitet, iam dudum à pluribus audieram. Hoc verò scripto, quo me nunc onerasti, ferè nihil aliud video, quàm calumniosos κακοποιούς, quibus impudẽter repetit, quæ ipsius olim socius Selneccerus simili omnino artificio contra Th. Bezam, & nunc iterum contra Danaum & Ambrosium VVol-

fum euomuit. Sed quemadmodum ille tum na-
 ctus est, qui retunderet eius petulantiam, & de-
 inceps, ut spero, nanciscetur: sic non dubito &
 nunc proditurum aliquem, qui fatuitatem &
 inscitiam huius triobolaris Licentiati mundo
 exhibeat spectādam. Quod etsi mihi facere non
 libeat, scilicet cum stercore certare; tamen abuti
 volui vnus diei opera, ut hanc responsionem
 in tuam gratiam licentiosi hominis maledicētia
 opponere; donec alius existat, qui pro dignitate
 monstruosum scriptorem (constat enim ex ariete
 & viro) excipiat, & nimium lasciuienti arieti
 cornua detrudat. Bene vale, & siquid prater eā
 moliri eū intellexeris (nescio enim quid grauius
 minetur Sacramentarijs, maius scilicet nactus
 ocium, quem constat tamen bonā temporis par-
 tem ocio & commessationibus transigere) mihi
 quaeso, significa: ut saltem velitandi occasio cum
 tam celebri pugile (qua non minima laus mihi
 fuerit) detur. Quamuis enim modò cum civili-
 bus hostibus luctemur; tamen non omninò nobis
 negligendi sunt spirituales quòq; qui periculo-
 sus Ecclesiae nostrae insidiatur, quam illi. Iterum
 vale. Dat. in Altēkirchen, Anno. 1580. Iulij 14.

5

RESPONSIO PETRI VVA-
RENBOG ALTENKIRCHII AD
Rationes & Argumenta H. Hamelmanni.

*Cur Sacramentarij in colloquio publico
iam non sint audiendi &c.*

Ommodè nunc disputat Hamelmannus de vi- De publi-
tandis publicis colloquijs, quia ignorantiam cis collo-
& calumnias suas metuit detectum iri. Egregi- quijs.
um verò κρησφύγετον, & compendium soluendæ
litis, vt exterminentur & deleantur aduersarij sui. Idem
Nicolaë, scribis placuisse cuidam Bremensium conciona-
torum, qui cum in cæteris sit omnium ineptissimus (ve-
rius enim caprum gementem, quàm hominem aut Eccle-
siam ad populum perorantem videri aiunt, qui cum è
suggestu audiuerunt) tamen cum viris modestissimis do-
ctissimisque, quos iudicauit à se dissentire, quamuis id fa-
miliariter & obnixè postulante magistratu, colloqui recu-
sârit. Cùm tamen Hamelmannus mirificè iactet suorum
αἰσθησιμῶν, & falsò nostros fugere lucem hoc ipso libro scri-
ptitet.

Ultima pag. A.) Nostros appellat hostes omnipo- Hostes o-
tentiaë, Maiestatis & veritatis Christi. Quasi verò vnquam mnipoten-
negauerint Christum esse omnipotentem, aut ei Maiesta- tiaë Christi
tem suam inuideant, vel veritatem eius obscurant. Mera qui sint.
est igitur hæc calumnia insani blateronis. Si verò huma-
nam Christi naturam omnipotentem esse negamus, ne
cum Eutyche exæquatione naturarum faciamus earun-
dem confusionem, id cum ipso Luthero facimus, cum
quo delitiget hanc causam, si vult. Nihil enim Christo de-
trahimus, sed sua humanæ eius naturæ ἰδιώματα attribui-
mus, aliena non cõuenientia haudquaquam ascribimus.

Non enim eo modo Christum honorari autumamus, sed iniuria affici, vt eleganter & verè Cassianus lib. de incarnat. 1. cap. 1. ait: Non minoris, inquit, erroris est, Domino Iesu Christo impropria addere, quàm propria derogare. Quod enim de illo non ita dicitur, vt est, etiam si honor videatur, iniuria est & c. Nostri ergo intempestiui Encomiastæ, æquè Christum honorant, atq; ille ædituus, qui volens pastoris sui verba corrigere, Christū insigni equo, nō a sino insidentē ingressum esse urbē Hierusalem dixit. Verū Hamelmanno hæc accidunt, quòd non nouit, vel non vult inter abstractū & concretum discernere, vel vt calumniandi causam habeat, vel vt imperitis pastoribus pagorum aliquid esse videatur & persuadeat.

De Imaginibus.

Pag. B. 1.) Loquitur de imaginibus, quasi omnes ἀπλῶς imagines damnemus, cū tamen sciat nos de ijs tantū intelligere, quæ ad cultum, & in publicis fanis prostituuntur. Quasi cum Irene tueri vult, vt tuetur certò, non Israëlita, sed Baalita erit. De abolendi ratione sollicitus est scilicet, ne quid per vim fiat à priuatis hominibus. Sed etsi neque nostri hoc probant: tamen cum VV. Musc. ausim dicere longè minus coram Deo peccare εἰκονοπλάσας Caluianios, quàm εἰκονοπλάσας Hamelmannicos. Si quid aliquando à nonnullis zelo imperito factum est, Zelum laudo, at scientiam requiro. Sed hæc quòque Sycophanta plausibiliter ad suorum sociorum aures loquitur.

B. 2.) Finem prohibitarū imaginū putat, ne adorentur. Quod etsi ei concedatur: tamen non minus Scriptura factionem, quàm adorationem vetat. Si enim non fiant, sublata causa est adorationis: Si tamen alicubi factæ reperiuntur, tum etiam cultus adorationis à Deo prohibetur, cuius priuatim, & insuper magistratui, vt remoueant, iubetur. Ibidem loquitur de quatuor colloquijs solennibus cum Caluinistis habitis: Inter quæ Ieneranum quoddam fuc.

fuerit. De quo equidem nihil antea audieram, quantum-uis ille solenne vocet, propterea quod ipse respondendi partes sustinuerit, vel etiam (vt verisimile) βῆς ἐν αὐτῷ præfederit, vnà cum alijs quibusdam partim κώροις μερσώτοις, partim iudicibus partialibus, quorū censura nullius momenti sit. Sed ego viros illos bonos (quos memorat) non noui, etsi imperitos fuisse conijciam earum rerum, de quibus liserat, cū Hamelmanno iudicium, velut cato (vt dici solet) caseum commiserint.

Ibidē memoratur, Stephanus Kempenus nescio quis &c. Hoffmannum nescio quem, tanquam imperitē ex impossibili iudicantē reprehēdere. Sed reprehēsor nō minus calumniator est, quā Hamelm. Hoffmannus enim ex hypothesis locutus est, pcul dubio quod alij sophisticē ὡς ἀπλῶς dictū rapiebāt. Dare potuit corpus suū Christus, si voluit; Dedit etiam, sed non ore & manibus capiēdum. Et Filium nobis datū ait Propheta, sed non in os. Quorsum ergo isthæc exēpla, quæ allegāt aduersarij? Quorsum Iacobi Hegge fortē non satis instituti palinodia? Aut quid probat inconstantis hominis testimoniū? Prudentissimus verò Rex Daniæ fortē cōmotus est eorum infirmis rationibus, qui causam non potuēre sufficienter defendere; qualis maior pars est Hamelmannorum, si explorentur ad viuum.

Christus vt
det corpus
suum.

Secundū colloquium nempe anno 29. Marpurgi celebratum, constat nō damnassee Zvinglianos, in quo tamen præcipui Germaniæ doctores afferant. Ergo verisimile, non tam vulgaria argumēta allata fuisse pro Zvinglij sententiā, quā nuper abs Hoffmannis & Heggis &c. Quod si verò tunc tēporis aliquid contra scripsit Philippus, parum refert, postea enim rectiūs sapuit. Nec verò etiam vnquam Zvinglius dixit de Christo in cōcreto .i. de persona Christi, quod nusquā nisi in cœlo sit. De corpore Christi quæstio erat, sicut etiam nunc est, quod etsi semel à Logo in vnam hypostasim assumptū nunquā potuit separari, ne mortuum

quidem; tamen non necesse est esse vbique sicut ὁ λόγος, vt Vbiquisticorum dogma, quod ipse Heshusius portentosum vocat, nititur probare. De corpore Christi, inquam quæstio est, calumniator præstigiöse, respõde ergo ad rem: Respõde ex verbo Dei, quod verbi ministros decet, nõ hominum autoritatibus; quod semper habet petitionis principij speciem, cum non de ipso textu, sed textus interpretatione quæretur.

B. 6.) Ait ex D. Vnicornio intelligi, quid sit sentendum de scripto Philippi ad Electorem Palatinum: quasi non constet ex alijs maioris auctoritatis, quæ optimi viri Philippi sententia fuerit. Cur non igitur malunt tenebriones illi apertè affirmare Philippi errorem esse, quàm eundem falsò excusare contra autoris mentem? In vsu autem cœnæ verè & substãtialiter adesse Christum non negamus, vt neq; in verbo suo deest, neq; in ministris, neque in fidelibus suis, quod Lutherus ex VValdensium Confessione approbavit, & nos omnes credimus.

B. 7.) Quoddam testimonium Philippi Lantgrauij recitat, scilicet fortè non bona fide: Itaque mihi tam facile est hoc negare, quàm ipsi affirmare. Sed quid præiudicia humana hîc, inquam, agunt, vbi quæritur de veritate diuina? Non moramur modò Ethnicum αὐτὸς ἔφα, sed sacrosanctum illud, Hæc dicit Dominus: cum Theologis agimus, non cum ἀνθρώπων λογίῳ.

C. 3.) Ex Luthero iterum recitat, qui dicit: *Ich kan den Text meines HERRN nicht vorüber/ sondern muß glauben vnd bekennen/das der Leib Christi da sey.* Verùm hæc textus seu τὸ ῥητὸν Christi non habet, si intelligas *Da*, id est, hîc sub pane latet meum corpus: Tantùm igitur hominum glossa est. Cùm verò aduerbium (*Da*) locum designet, cur localiter seu locali modo adesse negant corpus Christi? Cur tergiuersantur? Cur pronomen Hoc, mutant in aduerbium

bium Hic? Discant Grammaticam melius, aut ostendant, unde potestatem habeant has nimis inauditas enallagas fabricandi.

C. 4.) De colloquio tertio quod inter Heidelbergenses & VVirtembergenses habitum, in medio sunt vtrínque protocolla, nihil attinet híc quicquam fingere. Mirari magis cogor, quomodo Hamelmannus huius meminisse audeat, in quo tam turpiter se gesserint Schmidelini sui & Brentiani Sophistæ. Híc autem multa balatu suo nititur taxare ineptus aries in summis viris, quæ néque ipse vnquam intellexit, néque reuera taxari possunt, nisi per calumnias. Non distinguit hominem ab humanitate, concretum ab abstracto, non intelligit quid sit vnio personalis, nescit quid sit hypostasim esse humanæ naturæ, ignorat *νοῦν ὡς ἰαν ἰδιωμάτων*, non nouit quæ sit differentia proprietatum in Christo: quid ergo mirum, si imperitè de hisce mysterijs scribat? Imò blasphemet sæpius, quàm benedicat in maximis rebus? Sed age tamen, videamus quædam errorum eius capita paulò latius.

C. 6.) Ait, ideo in homine Christo omnia sunt dona In Christo qualis omnipotentia. communicatiua, quæ in Deo sunt substantialia. Hæc si vera sunt, ergo & communicatiua Deitas, & communicatiua omnipotentia in Christo erit, & proinde duplex erit in Christo Deitas, & duplex omnipotentia. Atque hinc summet argumentum Arius credendi, Christum non esse Deum æternum consubstantialem patri: & Nestorius diuidet Christum in duo *ἰπὸς ἀμείνω*. Nam quòd putat saluam manere essentiam diuinitatis, si id quod habet incommunicabile, communicet, nemo vnquam sanus ei concesserit. Imò néque humana natura in Christo salua manet, si Dei proprietates essentielles realiter acquirat in sese. Vt aqua in Cana Galilæa proprietatem acquirens vini, aqua non manet. Ergo Hamelmannus tam diuinitatem detrahit

homini Christo (cùm communicatiuā ei Deitatem tribuit) quā humanitatē, cū talem ei attribuit, quā realiter facta est Deitas. Vel tertium quendam Christum confingit confusum ex duabus diuersissimis naturis, non tantum personaliter vnitis, sed realiter mixtis. Imò, inquam, cum Nestorio duas in Christo personas cōstituit, dum ait, homo in Christo ex participatione habet omnipotentiam, pro eo quod est humanitas in Christo. Nō est enim homo in Christo, sed Christus est homo per assumptionem humanæ naturæ in suam hypostasin. Homo enim personā significat, id est, concretum, quomodo Hamelmannus eam vocem vsurpat: Si verò dixisset in Christo homine, pro eo quod est Christi humanitate, omnia sunt communicatiua, aliquid dixisset, quod patrū locutionibus aliquando conueniat. Sed hæc tenuis differentia ab illo non obseruatur, neque ipsius proposito seruit. Vsitatum enim ei est, ludere ambiguitatibus sermonis, quo facilius incautos decipiat.

C.7.) Numerat inter proprietates diuinæ naturæ, mori & victimam esse pro peccatis nostris, quas dicit humanæ communicari; sed quis ignorat hæc propria esse naturæ humanæ? Similis farina sunt pleraq; quæ sequuntur, nempe ex mera incitia aut malitia orta.

Vnio personalis.

Ibidē vnionem ait personalem non esse verbalē. Sed nugator insulse, quis vnquā id dixit? nisi fortè Arius? patres aliquādo dicūt communicationē idiomatū phrasin esse, quia toti personæ realiter, non singulis conueniāt in persona: Et Augustin. per hanc vnitatem personæ Christi, ait, ex ytraq; natura sic constantē, quælibet earū vocabulū alteri (nota tenebrio, vocabulū ait, non rē) attribuit, diuina humanæ, & humana diuinæ. Quid ergo nugatur aries, aut potius quid balat, dū Christo homini excellētias nō infusas sed donatiuas esse ait: quasi inter has differentia sit, quæ infundatur & donetur; Cū neq; nos de *ἐκείνου*, sed essentia
libus

libus proprietatibus loquamur, quas aliter de Christo homine predicari, quā per idiomatū cōmunicatōnem inficiamur.

C. 8.) arguere vult Oleuianum quasi perperam de dextra Dei locutum. Sed Oleuianus de Christo loquitur vt ante assumptam carnem. Sunt ergo hæc mera sophismata, calumniæ, blasphemix. vide protocoll.

D. 1.) Humanā Christi naturam partem trinitatis vocat. Sed cogita Hamelmaniace quid dicas, an non reuera sis plus quā Eutychnianus, aut potius bardus asinus, aut blasphemus potius Selneckeri discipulus.

Ibidem arguit Vrsinū, quasi ex ipsius sententia sequatur, Christum nunc in cœlo sybariticas epulas sectari, quia corpus eius retineat essentialia sua proprietates. Sed simili argumento vtitur, ac si quis dicat: H. Hamelm. Linsensato Th. propriū est garrere, ergo etiā garriet de reb⁹ diuinis, cūm excesserit è viuis, & vel in cœlo Vbiquistico, vel in tartaro erit: aut etiam dum pocula haurit spumantia, garrit. Paulò post ait contrarios sibi mutuo esse Vrsinū & Oleuianum, quasi alter eorum neget, alter affirmet Christum aliquid habere, quod superet proprietates hominis: cūm tamen vterq; Christum credat esse Deum, & humanam eius naturā præ ceteris omnibus hominibus infinitis excellentibusq; ornatam dotibus. An nondum satis est calumniarum? At mox quid addit? Vrsinum scilicet duo contraria de vno homine Christo proferre: quasi id sit absurdum, diuersarum naturarum respectu. Hæc si Hamelman non intelligit, stupidus est: sin dissimulat, sycophanta.

D. 3.) Dicit assumptam naturam, id est, humanā reali cōmunicatōne esse omnipotentem, quod est inauditū dogmatū cōtra Scripturā S. tum cōtra omnem antiquitatem & ipsum insuper Lutherū; sed si realiter hæc in se habuit humana natura, quānā ergo eam mortuā excitauit? Si seipsam excitauit, ergo reuera nō fuit mortua: sin min⁹,

ergo seipsam non excitauit. Christus tamen rectè seipsum excitasse & viuificasse dicitur, cum esset Deus. Sed nonné, quod & antè dixi, ex hac Arietina doctrina sequitur, duplicem omnipotentiam & duplicem Deitatem esse in Christo? Potentia enim Dei, ac magis omnipotentia eius, ipsius est essentia, vt & ipse Schmidelinus alibi ait. Facesse hinc in pistrinū asine, vnà cum tuo Selneccero, qui nescis distinguere inter dona creaturis communicabilia, & Dei essentialia incommunicabiles proprietates.

D.4.) Bullingerum quasi sibi contradicentem adducit, sed mera est calumnia uel pueris ridicula. Nec iuuat hanc eius calumniam suus Schmidlinus triplici sua consideratione corporis Christi. Hæc enim imaginatio seu phantastica consideratio diuersa, non potest parere diuersam essendi veritatem. Mera igitur hæc nebula est, seu sæpiæ atramentum, quo imperitis obscuratæ veritatis aqua elabatur. Ibidē infrà sic suorum aduersariorum sententiã conformat, quasi negent humanã naturã in diuinis & miraculosis operibus aliquid in Christo egisse. Quod tamen mentitur ganeo. Non est enim hæc illorum mens, sed distinguunt semper idiomata naturarum, vt antè dictū est; itaque mendacium est, eos affirmare Christum hominem nihil operatū esse in excitatione mortuorum. Fatentur enim locutum esse, lachrymatum esse, porrexisse manum, egisse patri gratias, patrem adorasse, & fecisse quod suum est. Hæc ciné nihil sunt? Vide ergo Selneccerianam Sycophantiam. Sed non satis est illis, nisi etiam diuinæ in Christo naturæ propria *ιδιώματα* attribuamus humanæ, & mortem vocemus vitam, imbecillitatem omnipentiã, adorantem adoratum. Vtraque enim natura hæc non habet, sed simul tamen sunt in vna persona. Quando tandem hæc intelliget non iam aries solūm, sed & asinus Cumanus? fortasse nunquam, vtpote *αὐτοκτελέσει*.

D. 6.) Ait Heidelbergenses &c. Christum astringere loco. Cùm intelligat tamen nugigerulus, aliter se rem habere. Sed quid non agit calumniosus Sycophanta? Qui vel ipsi Christo verba sua peruertere non vereatur. Christus ab illis non adstringitur loco, sed pro natura sua secundùm Scripturam verè describitur. In loco autem eum concludi posse sineget Hamelman, à Maria non conceptum vtero, non gestatum, non partum, non inuolutum pannis, non impositum præsepi, non asino vectum in Aegyptum fugisse, non rursus asino ingressum Hierusalem, non docuisse in templo, non captum in horto, non in cruce suspensum, non depositum in sepulchro, non inde resurrexisse, non fuisse in Emaunte cum duobus discipulis, non in conclavi cum Apostolis stetisse, non denique ascendisse & nunc in caelo esse, aut, vt Heshusius loquitur, cõclusum esse fateatur oportet. Quorum postremum quòd nimirum in caelo Christus corpore suo non sit, liberè nimis & sine omni pudore, cum infamia totius suæ factionis, qui fuère olim, & contra omnem denique piam & sanam antiquitatem asserere non erubescit. Quid ita? Quia scilicet super omnes caelos Scriptura ait Christum ascendisse, ergo nullos supra se reliquit. Puerile est sophisma. Omnes caelos aspectabiles penetrauit Christus, & cœpit seu captus, id est, exceptus est à supremo caelo, in quo exaltatus est ad dextram patris, & vnde in nubes descendet ad iudicium extremo die, non antè, teste D. Petro. Quòd si verò illud supremum caelum nusquam est, in quo Christus est, ergo & rectè Christus nusquam esse dici potest. Item, si non est illud caelum sursum, cur ergo ascendit in altum Christus? Cur nubes eũ excepit? Quomodo sursum aspectarunt eum abeuntem, Apostoli? An fortè abiuit visum astra & firmamentum & mox redijt, & deinde inuisibilis factus huc nobiscum assiduè versatur? ô temerarium iudicium, ô

Christus
in loco.

impietatem execrabilem! In pascua arietem, vt gramina voret; myſteria Dei non conueniunt tam brutæ & prophanæ beluæ. Interim non ignoramus, quemadmodum pugnantia quæ videntur, Scripturæ loca pro diuerſa Chriſti natura rectè hîc ſint ſecanda & intelligenda, ne iners λογ^ο noua nobis obganniat ſophiſmata.

De Chriſti
omniſci-
tia.

D. 7.) Hîc ſe prodit ſtrenuus Dialecticus, vel ^οpotius συλλογιζόμενος. Iuſtus Iudex (ait) iuſtè debet iudicare: Quod autem iudicabit, neceſſe eſt vt antè habeat cognitū. Cùm ergo Chriſt⁹ omnia dicta, facta, cogitata hominū iudicare & quidè iuſtè debeat, illa omnia cognita habeat oportet. Ergo ſecundū ſuam naturam humanā eum oportet eſſe καρδιολογώσω. Tenet conſequentia in Baroco, æquè ac ſi quis ratiocinetur: H. Hamelmannus diſſerit, ergo oculis & auri- bus vtitur dialecticæ artificio: Vel in popina potitat, ergo anima eius paulò poſt inebriabitur vino. Sed pag. ſequenti vult inſtitutum ſuum ſyllogiſmū confirmare, id eſt, actum agere: Non enim dubitamus, Chriſtum corda noſtra, & cogitationes noſtras videre: quia Deus eſt, nō tantū homo. Sed ob id non ſequitur, humanam eius naturam Deū eſſe, aut idiomata Dei in ſe realiter habere, quæ ſolummodò poſſidet in perſona, & iuxta Damascenum, κατ' ἀλλο. Satis i- gitur apparet rudentem hunc aſinum nunquam adhuc agnouiſſe Chriſtū, niſi more Neſtorij & Eutyſchis. Lutherus autem ex Scriptura negat humanam in Chriſto naturam ſemper omnia ſciuiſſe, cū tamen, quandiu fuit, ſemper diuinæ naturæ fuerit vnita. Ergo quæ ſequūtur ^{κατ' ἀλλο} Hamelmanni nihil ad controuerſiam faciunt.

E. 2.) Non vertitur in dubiū à nobis, videlicet omniſcientiā & occultorum notitiam tam homini Chriſto cō- uenire, quàm Deo ipſi. Quia homo Chriſtus Deus eſt, & quidè ipſe Deus Ichoua. Quod D. Petro quoq; aliquid diuinitus fuit reuelatū, id ſimiliter Chriſti humanæ naturæ ſæpe & excellēter contigit: Scriptura enim ſapiētia & gra-

tia creuisse eum dicit. An tu non credis Scripturis spermo-
loge? Ex huius enim ignorantia vel vera vel affectata nasci-
tur tua disputatio, ariete & asino digna.

Pag. E. 3.) Quærit stolidus Licētiatus, vbi futuræ sint a-
nimæ beatorū hominum terra & cœlo deletis: ego malim De cœlo.
dicere innouatis. Respondemus, cū Christo erunt, ex eodē
cum illo cœlo venientes, in quod sublati sunt. Si aries ho-
rū mysteriorū rationem nondū nouit, si néq; nos ipsi hæc
planè cognita habemus, ergo né æquū est, vt eludamus, &
cœlū nullum, vel nondum creatum, in quo Christus est, di-
camus? Verumenimuerò quorsum hæc de cœlo tam anxia
disputatio, nisi vt Vbiquisticum cœlum, velut nouam A-
mericam inueniant, ex quo excludi non possunt.

Ibid. Inquirit quemadmodum Christus è sepulchro
euaferit, & suorū aduersariorum diuersas sententias cona-
tur proferre. Sed parū proficit: Etsi cōstet, non multū *ædē*
τὴν ἰστορίαν faciat. Respiciēda Christi natura humana, qualis
fuerit in prima cœna, cū panē Eucharisticū (quem ipse ap-
pellabat corp^o suū, hoc est, *κοινωνία* corporis sui, vel testamē
tū in corpore suo, quod de calice dixit, & de pane æquè in-
telligit) discipulis daret, & eo vtētes mortē suā annunciari
iussit. Hęc simpliciter si crederem^o, & incorruptè agerem^o,
nō opus esset hisce nugacibus Hamelmāniacis argumētis.

E. 5.) Miratur Vrsinū Christi humanā naturā impoten-
tiorē facere ipso Angelo, cuius opera reuolui lapidē à mo-
numēto oportuerit. Sed ppter eā seruius nō est potior Do-
mino, quod Dominus eius alicubi vtatur seruitio. Deinde
quis neget humanam Christi naturam infirmioreni fuisse
aliquādo angelis, quippè quæ per angelū aliquando sit cō-
firmata, & tandē etiā succubuerit mortī? Sed hæc Hamel-
manno fortassis phantasmata Marcionitica vidētur, quæ
admodū corp^o Christi & cœlū ipsum instar spectra esse cre-
dit. Vnde paulò inferi^o magniloquus Thraso insurgit & se-
se effert, dignèq; miseros Schvvermeros excipit. Nō est hīc

Christus (inquit) in sepulchro, id est, non videtis eum hęc (Quasi de eo dubitauerint, quod nimis sollicitè desiderabāt) Inuisibilis factus est. Quis verò ei hoc reuelauit, ita angelum intellexisse? Aut vnde habet presentē corpore Christum fuisse, quem oculis non videbant? Hęc an non præuaricatio est? ita omnia mysteria Dei ludicris glossis impurare? Hinc igitur sequitur secundum Hamelman, non verè Christum mortuum, non verè sepultum, non verè resurrexisset, id est, sepulchrum reliquisset, non verè suis præcessisset in Galilæam &c. Atque omnia hęc ex Schmidlini Officina hausit industrius discipulus, & charus Selnecceri commilito.

E. 7.) Ostentat tropæa sua singulari (En): En, inquit, lector quàm inter se factiosi isti collegæ pugnent. Scilicet quia in explicandis quibusdam incertis S. locis diuersam sequantur sententiam: De quibus tamen néque ipse certi aliquid potest affirmare: Et quæ parum ad rem præsentem faciunt, quantumuis intelligantur. Fatemur tamen multa præter naturam seu *ὑπερφυσικῶς* in Christi corpore esse acta, non corporis, sed diuinæ naturæ vi, quæ & ipsum, vt ante diximus, mortuum excitauit: Nisi etiam mortuum corpus seipsum excitasse dicet, ad quidlibet dicendum Licentia donatus Hamelman: Vnde sequatur, reuera mortuum non fuisse, si vita in eo latuit, aut viuificatrix vis ab eo non discessit.

Ibidem vrget scilicet Vrsinum acutus disputator, vt respondeat, an non æquè sit Christo possibile porrigere corpus, atque illud ipsum corpus suum in pluribus simul locis sistere? Si Elenchi doctrinam melius didicisset à suo quondam hero Groppero Coloniensi, non tam multa ineptè quæreret. Dare suum corpus simul potest omnibus suis fidelibus, sed non corporaliter in singulorum ora simul ingredi, quia contradictoria non vult, néque mentiri potest

potest, more Hamelmaniaco. An verò Hamelman non credit nos *συναόμους* fieri Christo in baptismo? in quem igitur implantantur paruuli? Cuius sanguine abluuntur? An hæc quoq; corporaliter, id est, modo corporeo fieri dicet? Cur non igitur æquè de corporali præsentia in baptismo, atq; in cœna Domini disputant? At diuersissima sunt, dare corpus suum Christum, & illud in multis simul vno momento locis constituere.

E. 8.) Concludit angelos non disiungi à cœlo, etiam si in terris sint. Vnde ego vicissim concludo vnà cum sanctis patribus, Si angeli vno eodémque tempore in diuersis locis, vel vbique sunt, angelos quóque Deos esse. Nam vbiquitas, secundùm illorum quóque testimonia, Deitatē secum trahit, vt antea ex personali vnione hæc proprietatē nostris antagonistis asserta est humanæ Christi naturæ. Vt cuiusmodi ratiocinatio ex illorum dictis sequatur: Quicquid vbique est, Deus est, humana Christi natura vbique est, ergo Deus est: vel, angeli vbique sunt, ergo dii sunt. Sela.

Angeli an
sint vbi-
que.

Pag. F. I.) Vbi Christus de sua absentia, & pauperum præsentia loquitur, mirificè hæc commentatur Licentio-
sus Superattendens; sed id facit contra communem antiquitatis consensum; fruatur igitur & delectetur morio suo clauo. Nos cum vera Ecclesia sentimus, Christum loqui de substantia, non de qualitate sui corporis, dum illud non semper nobiscum futurum prædicit. Ergo hîc noua paradoxa & hæreses veteribus ignotæ, Hamelmanno gratissimæ traduntur.

F. 2.) Disputationem cum Vrsino, cui valde acris est hostis, inchoat de mundo, ludîtque pueriliter in æquiuocatione vocabuli (mundus) & sunt, gerræ siculæ indignæ Theologo, & ad Theologos. Verùm scurræ etiam inter honestos ludere solent.

Ibidem ait, Christus vadit ad Patrem non locali mo

do, sed eatenus &c. Deus bone quanta confidentia & quidem contra omnem antiquitatem! Ergo nouus est Doctor Hamelman & vetus hæreticus, & si non ad ignem, saltē ad ftiuam relegandus fuerit. Vrsinus rectē ex patribus docet, quomodo Christus abierit, & quomodo in cœlo sit, etiā si hic affectatus sophista omnia nitatur eludere falsa suorū interpretatione, vel præfracta malitia, qua tamen nulli prudenti fidem facit: Néque cum Vrsino solū, sed cum vniuerso doctorum piorūmq; maiorum choro luctatur, quos durum ei erit erroris conuincere.

Præfens Ec-
clesiæ Chri-
stus.

F. 5.) Suo more ambidextrè inquit, Christum vt mediator, id est, non minus hominem, quàm Deum Ecclesiæ suæ adesse, eamq; regere, & nisi hanc consolationem habeamus, sequi dicit rursus Papisticā dubitationē: quod ego de Papistis me legere non memini. Verūm quis ei eripit hanc consolationem? Non certē absentia corporalis, néque vlli illius doctores. Imò Christus ait, paraletum & verum consolatorem non venturum, nisi abeat, id est, corpore amoueat; item Spiritum S. nō venturum, qui ipsos in omnem veritatem adducat. Non mirum est igitur Hamelmanniacos ignaros & non capaces esse veritatis, cū careant Spiritu S. hoc autem careant, quia Christum abiisse (corpore inquam suo) non credunt. Quæ subsequuntur, calumniæ & fatuitates sunt, quibus suum errorem alijs attribuit securus bonorum insectator. Videat, inquit, lector, si non potest mihi adesse Christus homo &c. At Simia Schmidelinica vel Selneccerina, quis negat posse *ὅς ἀτλῶς*: potest omnia quæ vult: Vult autem quæ naturæ suæ sunt conuenientia, id est, quæ veritati ipsius congruunt, quam non cuertit eius omnipotentia. Et quia nos personam omnipotentem credimus, & præterea ex verbo ipsius discimus, sua carne ipsum alere nos velle etiam in hac vita, & nos hac præparare ad immortalē resurrectionem, quam
car-

carnem tamen in cœlo esse nunc dicimus: ob id etiam hoc eum posse constanter credimus: Tu verò non posse credis, nisi hîc corporaliter in hoc mundo, imò in ore tuo sit, oré-que comedatur. Quod est dogma omnium absurdissimum, nullique seculo notum aut creditum, nisi qui Bacchum & Cererem Deos esse putarunt. Dic igitur per Musam subtilis disputator, qui omnes doctos viros nosti acumine ingenij velut aries cornibus ferire, dic vtri plus tribuant omnipotentiae Christi, nos qui corpore absentem (respectu & situ loci) alere tamen suos fideles sua carne credimus, & carnem ex carne sua, ósque ex ossibus suis facere: an te tuósq; qui id non posse, nisi præsens corporaliter adsit? Quorsum ergo tuæ scurriles calumniae, dignae quæ fastibus puniantur?

E. 6.) Iubet Christianum lectorem aures arrigere, vt scilicet intelligat pudendam ipsius incertiam & calumnias, quibus conatur demonstrare humanam Christi naturam omnisciam esse in sese, *οὐ μόνον κατ' ἄλλοι*: atque hîc nefariè hallucinatos Sturmium & Vrsinum & reliquos, imò blasphemiam dicere Christo vociferatur fureifer. Verùm vicissim arrigat aures Pamphilus, aut potius asinus Arcadicus, Sturmium & Vrsinum non intelligere, sicut quadruplator Hamelman ipsorum dicta peruersè interpretatur, *Nicht mit der Menschheit* / hoc est, absq; humana natura, à qua sæparatur nunquam, sed quòd *Alles regieren vnd erhalten* / non sit idioma humane Christi naturæ, quæ & ipsa sustentatur à diuina: De tota verò persona rectè dici, *Das Christus alles erhalten* / nunquam negant. Quòd verò & sanctis hominibus iudicium & regimen aliquãdo Scriptura attribuit, id quò-que aliqua, nō totali illis donata potestate, & quidē *δύραθεν* accidenti, non propria, vt in Christo, fieri intelligunt illi quidē: nisi tot Christos, hi homines arietini facere velint, quot sunt beati in cœlis. Aut si non perfecti Christi, quia

non omnia illis communicari dicēt, sicut Christo: tamen aliquo saltem modo Christi erūt, atq; hæc etiam errorum portenta Hamelmanniacis accidunt eò, quòd non didicerint rectè definire personalem vnionem.

F. 8.) videtur Christo tribuere secundùm carnē, quòd sit alpha & o: quo quid magis nefarium dici possit? sequetur enim inde, humanam Christi naturam etiam in principio cum Verbo fuisse. En temerarium disputatorem; qui viros pios & cordatos audet suo nomine appellare monstrosos, sceleratos, inscitos, ipse monstruosissimus stupidissimisque aries.

Pag. G. 1.) Mendacium impingit aduersarijs mendax adulator & maledicus conuiciator, quasi quæ sunt mediatoris officia, illi hæc Christo verbaliter, non realiter attribuant. Verùm hic asinus non nouit nisi rudere. Non enim intelligit distinguenda esse idiomata quæ sunt in Christo, quia Christum non nouit.

G. 2.) Inuoluit quædam de Vrsini & Boquini Antilogijs, & censuram magnifici Schmidelini illis opponit. Vrsinus autem cum Vigilio loquitur, Schmidelinus sui cordis figmenta profert. Sed videatur de hisce rebus protocol. Heidelbergensium. Longum est mēdacia refutare. Ita sequentibus paginis multa gannit de dextra Dei, & defensione ad dextram, sed omnia calumniosè, & proinde responsione indigna. vide protocol, & *Gegenbericht* Heidelbergensium.

G. 8.) Qui recessit ab eis, eum adorarunt. Quid ni? quia Deus erat: & vicissim adorauit Patrem, quia homo. Hæc stupiditas asini Cumani non intelligit, aut præ crapula non videt, mente oculisque cæcutiens commestator parasiticus.

Ibidem taxat Vrsinum, quasi non rectè definiat,
quid

quid sit in forma serui esse, & in forma Dei: remittendus Quid sit in forma Dei, & serui esse. autem aries in pascua sanctorum Patrum, vt ibi discat melius, quæ perperam didicit, & imperitè reprehendit. Deus bone, quid non audet præfracta ignorantia! Vix me contineo, heus Beza, fustibus hūc subige asinum, & in pistrinum dede: calcibus enim ferit obuios quosq;, & se Leonis veditat pelle, cū reuera asininas prodat auriculas.

Pag. H. 3.) Ex Cyrillo hæc verba recitat: caro Christi Christi caro vt viuifica. viuificat non secundum propriam naturam, sed secundum vnionem cum viuente verbo, Hic si quid humani cerebri haberet Haman (arietini seu asinini plus satis habet) se ipsum suo iugulare gladio videret; quid enim aliud nostri docent? sed non *κατ' ἄλλο*, ait, vt nostri aduersarij &c. Hic rursus se prodit asinina stupiditas. Quid est aliud hic *κατ' ἄλλο*, quàm non secundum propriam naturam, sed secundum diuinam, cum qua in vnā hypostasin est unita? Nam his verbis *ἄλλο καὶ ἄλλο*, Cyrillus & Damascenus intelligunt diuersas naturas Christi. Ergo ipse est, qui omnia inuoluit, non aduersarij: ipse omnia ignoranter simul & malitiosè miscet, vt ansam habeat calumniandi. Misere oues, quæ tales nactæ sunt Pastores. Quæ sequuntur, subtiles nugæ, & impudentes strophæ sunt.

H. 5.) Scriptura dicit nos in æterna vita angelis fore similes, mox inquit, ergo cœlestia beatorū corpora nō semper sunt visibilia, aut palpabilia, ô acumen arietinū! in fine sui scripti ex Haymone ait semper fore palpabilia. Sed respondeo tribus verbis, Angeli nunquam palpari possunt, quia ossa & carnem non habent. Videbuntur autem olim à nobis, vt & Deus, sed alijs oculis, quàm quales nunc habemus, aut quales habituri sunt eiusmodi verorum dogmatum illusores.

Ibidem infrà accusat nostros, quòd non recipiant formulas in, cum, sub &c. tres sanè prorsus *περιμάχεται* particu-

las, néque à Spiritu S. sed ab hominibus inuectas: quas et si aduersarij Hamelmanni, non recipiant ipsius sensu, non reijciunt tamē penitus. Subiungit deinde nimium Licentiatus, & plus quā vrbanus scriptor, perbellas quasdā paronomasias, & Dillerum nominat Dullerū, Boquinū Bouinum, Oleuianū Oleastrū &c. quibus si suā addidisset vulgō iam notā pro Hamelman Sāmelman, vt intelligeretur insatiabilis esse auaritiā, cōplessset numerum scurrilitatis suā.

Ibid, Boquinum notat tāquam prauē de vnione personali loquentem, sed ipse tam bardē de his rebus scribit, vt nihil vnquā rectē intellexisse manifestē probet, quemadmodum ὁ λόγος in suo templo, id est, Christi humana natura habitet, eamq; sustentet, id est, ὑπόστασις sit humanæ naturæ. Atq; sic ὁ λόγος in nullo sanctorum est, propterea nulli sancti dii sunt, etsi diuini dicantur propter excellētia Dei dona. Hiccinē theologiæ lauream præferat, qui professionis suæ summos articulos tam foedē conspurcat? Sola quantitate donorum Christum Deū esse vult præstigiōsus Licentiatus. Vnde sequitur, omnes sanctos aliquaten⁹ esse Deos & diuinæ naturæ hypostaticē vnitos. ô securam blasphemiam! Hæc autē impijssima dogmata nostro tempore docuit Brentius & Schmidlinus, olim Arius, nunc Amphibius Aries, & ipsius condiscipulus Sellecker.

H. 6.) Negare videtur contra Scripturā & Lutheri mentem, filium hominis secundū naturam suam humanam pleraque ignorare. Sed hæc ex primo errorum ipsius fonte oriūtur omnia. Quia ergo Lutheri discipulus esse nō vult, sed Iacobi Andr. ablegandus est Tubingā, non fouēdus Oldenburgi, vbi se profitentur sectatores Lutheri esse. In sublequentibus reprehendit Heidelbergenses, quod perperā doceant de omnipotētia Christi: sed omnia rudissimū mancipiū declarāt, qui nihil nisi stercorea suorū doctorum legit.

Mox deinde de cœlo locuturus asinus syllogifans, ostendit.

stendit, se maiorem habere notitiam popinæ, quàm loci tam excelsi: cuius etsi néque nos in hac vita rationem omnem intelligamus: tamen esse creatum, non adhuc creandum, vt Faber docet, scimus, & quidem supra aspectabiles cœlos esse, vbi Christus & beati mortui sunt; nisi spectaculum comicum ex Christi ascensione in altum cum suo Schmidlino fabricare velit, quod suorum plerósq; non pudet facere. Gariat igitur aliquid de suo Brentiano cœlo & beatorum domicilio, nos tamen in hoc Flaccianorum vbiuario cœlo, in quo & bruta & cacodæmones sunt, esse non cupimus.

Pag. l. i.) Repetit Schvvermeros (sic enim Licentiato licet veros doctores nominare) affirmare, Christum non habuisse gloriam suam ante resurrectionem. Habuit sanè gloriam, sed non ita, vt postea; cur enim alioqui ascendisse, cur exaltatum esse ad dextram Dei, ibiq; sedere equali cum patre Maiestate Scriptura referret? Annè hæc Hamelmano præstigiæ comicæ sunt? Habuit ante resurrectionem gloriam Christus, sed non vniuersam, non sincerã, vt pote cui imbecillitas adhuc fuerit adiuncta, & ob id in potentia veriùs quàm actu habuit, teste ipso suo fabello. Ergo Hamelman rectiùs Schvvermeri titulo dignus, & nihilominus futilis sophista est.

l. 3.) Arguit aduersarios suos symmystas malæ consequentiæ, quòd dixerint memoriã Christi passi celebrari in cœna, ergo absentẽ esse: præsentis enim frustrã memoriã celebrari. Opponit ipse festa veteris Testamēti, quibus Domini celebraretur memoria, qui tamẽ illis præsens fuerit. Egregiũ argumentũ D. Licentiati à creatore ad naturã creatam arguere: hoc didicit à coquo sui heri Coloniēsis. Non negãt tamẽ Christum abesse à cœna, sicut néque abest à Baptismo, néq; verbo, néq; ministris & fidelibus suis: sed non corporaliter his adest. Ergo hæc *ὁ δὲ πρὸς τὸν*

Explicatio
propositio
nis Christi,
hoc est cor
pus meum
&c.

I. 4.) Vult probare nescio cuius Magistri responso, in Christi verbis non esse tropum, id est, mutationem propriæ significationis. Sed si in his Christi verbis nullum tropum agnoscit Magister ille, transeat ad Papistas. Cùm verò de altera parte coenæ audit, Calix est Testamentum nouum in Christi sanguine: Si non hîc admittit tropum, idem ei erit calix aut vinum, quod nouum Testamentum: cùm tamen verum sit, esse signa sacra seu Sacramenta vel *σφραγίδας* noui Testamenti. Verius ergo & simplicius fuerit (quo solo obseruato potuissent vitari omnes veteres & noui sacramentarij errores) si totum prædicatum propositionis Christi, vt fit in sacramentali locutione, tropicè intelligatur, nempe esse corpus Christi, pro eo quod est, esse signum vel sigillum corporis Christi: Esse nouum Testamentum in sanguine, id est, esse Sacramentum noui Testamenti quod in sanguine Christi peractum est. Obsecro te, mi Nocolaë, quid hîc impium est? quid reprehensione dignū? Nonné hæc vera Christi mens fuit? An quicquam prætereà de pane & calice dici potest, quàm nequaquam nuda & vacua signa, sed Sacramēta vel Sacramentalia signa esse, rerum tam sacrosanctarum? Potestné maior dignitas externis elementis contingere, quàm vt à Domino ad res tantas non solùm significandas, sed & obsignandas eoque modo quasi offerendas & exhibendas fidelibus instituantur & sanciantur? Quid igitur tumultuamur, quid quærimus, quid litigamus? Sed abrumpo hanc disputationem, cùm de hac causâ probè inter nos constet; de aduersarijs verò exigua spes sit emendationis. Multi etiam inter eos tam sunt improbo ingenio, vt etiamsi videant & tacitè secum fateantur hanc, quam dixi, æternam & irrefragabilem esse veritatem, repugnent tamen & tergiuersentur, ne conuicti erroris alicuius videantur, neué ab alijs aliquid didicisse, id est, ne homines videantur fuisse, Sunt igitur potius bestiae arietes,

arietes, vel asini, qualis est vester Hamelmannus & socius eius ^{pa. f. p. d. s.} Selneccerulus.

Ibidem. Aduersarij Hamelmanni ex ascensione Christi probarant fortè absentiam corporalem eius in coena, sed responsum dicit, ascensionem Christi fuisse exaltationem ad dextram Dei &c. Nota autem huc sacrilegum Superattendentem suffurari nobis velle articulum fidei de corporali ascensione Christi in supremum coelum, quem articulum miscet cum illo qui est de sessione ad dextram: cum tamen omnes antiqui peculiarem & distinctum articulum iudicauerint esse. Sed istis Licentiatis tabularum corruptoribus licet quicquid libet.

I. s.) Affirmat carnem Christi non absorberi à diuinitate, sed iuxta Theodoretidoctrinam, manere. Quomodo vero maneat sine proprietatibus essentialibus, vt ignis sine calore, equidem non video. An non ergo Hamelman Christo attribuit corpus non reale, sed verbale? Et paulò inferius ait, Christi corpus nobis exhiberi in coena supernaturali modo. Cur nobiscum non dicunt spiritali modo, cum idem sentire videantur? tergiuersantes Protei! Cur addunt corporalem praesentiam necessariam esse, quae in modo supernaturali non erat requirenda? Nam praesentiam corporalem fingere supernaturalem esse (eo enim modo praesens est corpus Christi in pane, quo exhibetur, & vicissim eo exhibetur, quo praesens est) implicat contradictionem. Et vtraque vox (corporalis & supernaturalis) modum significat, & quidem alteri mutuòque contrarium. Verum hi Domini fidei & Grammaticis imperare possunt, vt ipsis significant vocabula quodcunque velint, & instituto ipsorum seruiant.

Item ibidem arguit suos aduersarios imperitae ratiocinationis, quod quatuor terminos pro tribus posuerint in vno tyllologismo, Sed non fuerint quatuor, si a sinus rectè

possit numerare & *συλλογίζω*. Nam mortuum intelligunt pro ratione edendi corpus Christi: ac si dicerent, mortui spiritualiter, non edunt corpus Christi spiritualiter: sed panem, qui corporis Christi nomen habet, edere possunt.

Ibid. sequenti pag. Affirmat vocem (corporaliter) rem denotare, (idem dixit olim & VVestphalus) & hanc veraciter cum signo sumi ait. Posses totum concedere, si bene distinguatur. Sed quis Grammaticus eos docuit, aduerbia qualitatis, res ipsas, in quibus illæ accidunt, significare? Sed arietes *ἀριοί* sunt, sermonis humani expertes. Similis est sequens oratio, qua Hamelman vult Augustinum corrigere. Sed infortuniter: prodit enim auriculas asininas potius. Verum quia præsidet *ἐν ἀλίφ βύς*, omnia ei facere contra miseros Sacramentarios fas est.

I. 6.) Mirificè se effert cuiusdam vulgaris & non satis instructi Symmystæ collaudatione, quòd admodum expedite potuerit aduersariorum argumenta diluere ex antiquorum sententijs. Stulta arrogantia. Recitat mox & Athenensis cuiusdam poëtæ sui collegæ præclarū epigrāma & Hamelmanno periucūdum. Nam ipse quòq; Musicę peritus est, vt asini solent. Verum hoc sciat cū suo poëta Atheniensi, maledicere viris bonis, nō esse rectè *παρὰ φρόνιν*. Nā Ignatiuseiusmodi ascribit spiritui erratico; quo in genere precipuè valet, per omnia Licēriato similis, D. Nicl. Selnec.

I. 7.) Confert nostrorū errores cum veterum quorundam hæresibus, sed tam sycophanticè, quàm falsò. Ex vno reliqua cognosces. Arius (ait) in carne Christum non esse adorandum dixit: Idem dixit Beza. Verum quæ maior iniuria, quod impudētius mendacium de Beza spargere possit: à quo tam procul abest Beza, quàm procul Hamelman à veritate. Beza enim dicit Christum semper & ubiq; adorandum, sed huius cultus causam pendere ex æternā Christi diuinitate.

I. 8.) Ex Cyrillo affert, solam dignitatis aut potestatis æqualitatem non posse vnire in vnam hypostasim naturas: Atqui hac doctrina planè expugnatur Flaccianorum dogma de personali vnione, quam sola donorum transfusione metiuntur, cui & Hamelman consentit.

Pag. K. 1.) Dicit aduersarios suos truncatim patrū dicta allegare, quod ipsi perpetuum est, & quidē in alienam sententiā detorquere. Veniatur igitur in rem præsentem, inspiciantur ipsa illorum scripta. Nec vnus Morlini testimonium tantum valet, vt aduersarios conuincere possit.

K. 3.) Affirmat tempore necessitatis mulierem posse baptizare. Duo hūc peccat, primò, quòd velut Papistarum collusor fingat sibi necessitatē, quæ nulla est: Deinde quòd contra Christum, Apostolos, primamq; Ecclesiā ministeriū hoc baptizādi asserat mulieribus. An verò qui minister non est, ei ministerium conuenit? Sed si vrgeat necessitas? Hac igitur necessitate à se tandem, non ab Apostolis animaduersa ἀραξίαν inuehet in Ecclesiam fanaticus Licentiat, aut per maiorum errorem inuectam defendet. Cur autem Euangelicus Superattendens non potius recurrit ad initium, quo sic non fuit; & ad quod semper in reformando erat spectandum, Cùm nihil aliud sit reformare, quàm ad primam formam redigere?

K. 4.) Iactat se magnificus Thraso egregium certamen certasse contra Casparum Isselburgum (à quo mortuo canis dentes abstinere non potest, quem viuum non ausus est lacerare) pro priuata absolutione. Tam strenuus est Ecclesiarum reformator Hamelmannus, vt etiam pro stercoreibus pontificijs, vel ipsius potius cacodæmonis depugnare non vereatur. Sed similes habent labra lactucas, Es gehöret den Hämelen Heydem Esel Disteln.

K. 5.) Exemplo vnus Isselburgi reliquos omnes cenferi vult. Sed liber autoris in medio est, legat ipse, qui veritatem vult cognoscere, néque ex hostis ore iudicium ferat. Deinde etiam non est æquum ex vnus errato, sicubi ille errauit, cæteros iudicare; aut iam dudum omnes Hamelmanniaci condemnati fuissent.

Ibidem de quibusdam honestis viris, vt Hemmingio & VVitenbergensibus nonnullis doctoribus falsum testimonium refert, quod ex ore maleuolorum leuiter arreptū in suam quóque historiam transcripsit, mendaciorum confarcinator: qualium mendacium historiarum ipsum nunquam pudet. Quemadmodum & nuper de senatu Bremensi in synodos suas mendacium retulit publicum, quasi aduersarios suos vi è sede sua & ciuitate exturbauerint: Quod tamen non ita se habere, ipsa Cæsarea maiestas & totum Imperium nouit. Quos cum hic mendax historicus obliquè iniustitiæ & iniquè latæ sententiæ audet insimulare (cur enim violentiæ & seditionis reos absoluissent: Imò cur in acceptis officijs & dignitatibus confirmassent?) qua pœna dignus sit, relinquo magistratui decernendum.

Ibidem vocat aduersarios suos seditiosos *εἰνονοκλάσας*, ad concitandum illis odium imperitorum & superstitionum hominum. Sed risu dignum est, quod incertos & idololatrico cultu vitiatos cineres D. Martini pluris faciat, quàm æneum serpentem ab ipso Deo institutum, ac à rege Ezechia reiectum ac contritum. Vocet ergo malitiosos nebulones suo scilicet nomine, qui idola demoliti sunt in Belgio, illi vicissim hunc Linsensatum proprio nomine appellabunt Sacerdotem Baal, Irenæ Imperatricis capellanum. Idolorum patronum, simulachrorum cultorem. Et hæc ita se habere τὸ πᾶσι γινώσκοντες, cum, vt scribis, medius inter ipsas statuas munus suum sacerdotale obeat, & ne verbo quidē audeat attingere tam abominabiles in Ecclesia

fia corruptelas, ne hominum amittat fauorem.

K. 6.) Multa mentitur de aduersarijs suis sine vlllo pudore, quasi omnes alij tam ignari sint rerum gestarū quam ipse: verū antea ad ea satis est responsum. Quod ex Augustino blaterat, ipsi non conuenit, sed aduersarijs. Augustinus enim omnia illa sanè dicit, sed Hamelman non sanè intelligit; ludit enim meris ambiguitatibus, potissimū in verbis edendi, bibendi, corporis, sanguinis. Sed quæ est, inquit, consequentia quam Augustino ascribunt, Dedit signum corporis sui, ergo non dedit corpus suum? Magistralis reprehensio. Sed Augustino satis constitit sua cōsequentia, & quo sensu præmissas suas intellexit, eo rectè infert consequentiam, non hoc corpus &c. Vide vt asinus sophisticam exerceat, quem meritò pistrinum exercere debuit. Sed nodum soluit ipse in sequentibus, fortè adactus conscientia.

Pag. L. I.) VVolphio indignatur, quòd ex Haymone referat, Christum nobiscum manere per magnitudinem Deitatis suæ, & non potius (quod maluisset) per glorificationem carnis suæ, seu per Maiestatem corporis sui, seu per transfusionem idiomatum naturæ diuinæ in humanam, vel realem idiomatum communicationem, denique per sessionem ad dextram Dei. Sed interim alia obijcit ex eodem autore, vt litem scilicet lite dirimat, & autoris auctoritatem eleuet; atque hæc dum agit, rursus incidit in Scyllam cupiens vitare Charybdim. Ait enim Haymonē affirmare, corpora cœlestium tam fore subtilia post resurrectionem, vt quouis possint penetrare, & vbiuis vbi voluerint esse, semper tamen palpabilia. ô talpa cæciorem scriptorem, qui nō videt quàm multis modis quem pro se citat, opinionem ipsius confutet! Si enim post resurrectionem id demum habitura sunt, quando omnia peruia erūt reddita, quid hoc ad tempus præsens facit? Si vbi volue-

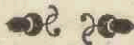
1564622

OCN 68020317

Epilogus.

rint esse ibi erunt, non ergo vbique vno momento erunt: si palpabilia futura sunt, quomodo ergo conformia corpori Christi erunt, quod ipse & sui impalpabile esse volunt in pane? Sed eiusmodi *σφάλματα* Hamelmanni in ratiocinando & adducendis veterum testimonijs infinita possent recitari, si opus sit. Verùm me nunc piget huius responsionis ad tam inepti ratiocinatoris calumnias ac pueriles cauillos. Quòd autem hunc laborem cœpi, tuo nomine feci, nihil veritus, quicquid monstrosus Hamelman minetur, se concessio maiori ocio (quem tamen non tempore, néq; senio impediri, quò minus aliquid boni præstet, notum est, sed crapula & mentis infania) Sacramentarios acriùs tractaturum. Scio enim & iam dudum sciui talem esse pugilem, qui non minùs se ipsum, quàm aduersarios oppugnet: qui ignarus rerum de quibus litigat, magis prodat inscitiam suam, quàm alios conuincat errorum: qui vt Iesuitæ pontificis, ita ipse Iacobi Andr. & Selnecceri stercorea legat & lingenda suis proponat: qui denique fumum pro igne, sonum pro nummo vèditet, muscerdam pro pipere. Qui credere mihi non vult, bilancem adhibeat, vel potius mentem, & nihil fingere videbit. Sed nimis

hæc multa. Deus conuertat, qui conuerti debent, ne diutius cum Saulo persequantur fideles,

FINIS.

